

Koloniale voorouders in historische kranten

De historische-krantendatabase van de Koninklijke Bibliotheek biedt een schat aan informatie over voorouders in binnen- en buitenland die je dikwijls niet in andere bronnen aantreft. Auteur Jacqueline Verkleij

Voor wie meer invulling wil geven aan zijn of haar familiegeschiedenis is Delpher, de online historische-krantendatabase van de Koninklijke Bibliotheek, een onmisbaar hulpmiddel. Hierin kun je miljoenen historische kranten, tijdschriften en boeken woord voor woord (en dus ook op naam) doorzoeken. Hoewel het merendeel Nederlandse publicaties betreft, tref je er ook Nederlandstalige kranten aan uit Nederlands-Indië/Indonesië, de Nederlandse Antillen, Suriname en de Verenigde Staten. Bij de tijdschriften vind je titels als *Afrika ontwaakt*, *De Indische Mercur*, en *Surinaamsch verslag/Surinam report*.

Manumissie

De artikelen die zijn gepubliceerd in deze kranten en tijdschriften kunnen van onschatbare waarde zijn bij je onderzoek naar voorouders uit de voormalige Nederlandse koloniën. Zo lees je bij-

voorbeeld in de *Surinaamsche Courant* van 24 februari 1840 dat 'ten gevolge van het daaromtrent gedaan verzoek' manumissiebrieven zijn verstrekt aan de tot slaaf gemaakte Rebecca, 'toebehoord hebbende aan Sara Bueno de Mesquita', en aan Elise, die eigendom was van Gracia de la Parra. Dit houdt in dat zij nog voor de afschaffing van de slavernij hun vrijheid hebben verkregen, oftewel zijn 'gemanumitteerd'. Onderaan het bericht staat vermeld met welke naam zij voortaan door het leven zullen gaan: Rebecca Josephina Resvaal en Johanna Maria Elise Wijngaard. Mocht je afstammen van een van beiden, kom je aan de hand van deze aankondiging dus te weten welke slavennaam je voor moeder had. Dit maakt het zoeken in de slavenregisters aanzienlijk eenvoudiger. Maar ook in Nederlandse kranten kun je belangrijke informatie vinden over het koloniale verleden van je voorouders. De *Amsterdamsche Courant* van 11 augustus-

tus 1708 meldt bijvoorbeeld dat 'also tot Curaçao is komen te overlyden Lodewyk van der Poel'; iedereen die iets te vorderen heeft uit de boedel van de overledene, kan zich wenden tot David Caudri, 'tot Curaçao voornoemd'. Van deze laatste is dit zo ongeveer de enige aanwijzing dat hij ooit op het eiland heeft gewoond.

Passagierslijsten

Mocht je familienaam Reit zijn en je hebt een voorouder die Jacobus Roelf heette, kom je uit de *Indische Courant* van 2 september 1939 te weten dat hij lid was van de firma Jacobsen van den Berg & Co, en dat hij de woensdag ervoor met het ms *Dempo* voorgeod naar Nederland is vertrokken. Het *Bataviaasch nieuwsblad* van die dag meldt dat de heer en mevrouw Reit wegens ziekte tot hun spijt verhinderd waren afscheidsbezoeken te brengen. Via de gepubliceerde passagierslijsten kun je hun reis volgen: vanuit Tandjong Priok bij Batavia zette

Illustratie Guus van Breugel 2023

Aan de hand van een aankondiging kom je te weten welke slavennaam je voormoeder had

het schip koers via Singapore en Belawan naar Amsterdam. Dikwijls zie je overigens nog meer havens genoemd.

In het *Bataviaasch handelsblad* van 18 november 1875 lees je dat Dirk Jacobus van Oosterzee, kapitein-kwartiermeester bij het KNIL, zich ook met frivoler zaken bezighield dan het leger: op zaterdag

20 november organiseerde hij een Thédansant in de Militaire Sociëteit Concordia in de Indische hoofdstad, gevolgd door 'stafmuziek' in de tuin. Twee jaar later plaatste dezelfde krant een advertentie waarin Van Oosterzee een huis te huur zette. Onder zijn naam staat 'Gang Halke-ma' - et voilà: je hebt meteen een adres te pakken. Als je geluk hebt, vind je zelfs een

afbeelding van je voorouder. Selecteer in de linker balk 'Illustratie met onderschrift' en je ziet bijvoorbeeld dat het *Koloniaal Nieuws- en Advertentieblad Suriname* van 31 oktober 1924 een uitgebreid in memoriam plaatste naar aanleiding van de sterfdag van zijn voormalig hoofdredacteur Harry van Ommeren, mét foto.

Als je onderzoek doet naar voorouders in de voormalige Nederlandse koloniën loont het dus zeker de moeite een zoekopdracht te geven in delpher.nl, om zo je familieverhaal verder in te kleuren. ●

Jacqueline Verkleij is onderzoeker bij het CBG|Centrum voor familiegeschiedenis

Delpher bevat vier Antilliaanse kranten, acht Amerikaanse, vijfentwintig uit Suriname en bijna veertig titels uit Nederlands-Indië/Indonesië